

"Niechaj Cię przeszłość uczy": ekokrytyczna analiza mediewalizmów w wybranych utworach amerykańskiej fantastyki naukowej XX wieku

ABSTRACT

Praca ma na celu analizę obecności zjawiska mediewalizmu w wybranej fantastyce naukowej napisanej w Stanach Zjednoczonych w XX w. Mediewalizm jest w niej pojmowany jako praktyka, która polega na recepcji i użyciu elementów powiązanych ze średniowieczem. Analiza przeprowadzona jest z perspektywy posthumanistycznej ekokrytyki. Praca ma w swoich zamierzeniach wyjaśnić, w jaki sposób zachodnie ujęcia czasowości wpływają na i kształtują postawy i praktyki stosowane wobec świata pozaludzkiego. Pod szczególną uwagę pozostają tu postawy Zachodu, a szczególnie Stanów Zjednoczonych, wobec średniowiecza. Mediewalistyczne teksty science fiction mogą ukazywać dominujące sposoby percepcji czasu na Zachodzie. Takie teksty mogą jednak też destabilizować hegemoniczne koncepcje związane z czasem. Narracje, które prezentują różne sposoby postrzegania czasu mogą produkować różne sposoby rozumienia relacji między przeszłością a terażniejszością, średniowieczem a nowoczesnością, naturą a kulturą, oraz ludźmi i nie-ludźmi. W pracy jest argumentowane, że mediewalizm może zarówno wzmocniać, jak i kwestionować poglądy antropocentryczne. Korpus tekstów, które zostały wybrane do analizy, to: *Księżniczka Marsa* Edgara Rice'a Burroughs'a (1917), *Lewa ręka ciemności* Ursuli K. Le Guin (1969), *Riddley Walker* Russella Hobana (1980), *Mumbo Jumbo* Ishmaela Reeda (1972), i *Earthseed series* Octavii Butler (1993-1998). Podejście badawcze jest w pracy intersekcjonalne: brane są pod uwagę przecinające się systemy opresji, które negatywnie wpływają nie tylko na sferę nie-ludzką, ale także na marginalizowane części populacji ludzi.

Keywords: mediewalizm, fantastyka naukowa, literatura amerykańska XX wieku, ekokrytyka, posthumanizm